

Rezervace

2. května 2023

- 1 Úvod
- 2 Intervalové rozvrhování
- 3 Rezervační systém s rezervou

- m strojů zapojených paralelně
- n úloh s
 - dobou provádění p_1, \dots, p_n
 - termíny dostupnosti r_1, \dots, r_n
 - termíny dokončení d_1, \dots, d_n
 - váhy w_1, \dots, w_n
- Úloha musí být prováděna v rámci daného časového intervalu
 - termín dostupnosti a dokončení nelze porušit
- Nemusí být možné realizovat všechny úlohy
- Cíl: vyber podmnožinu úloh,
 - pro kterou existuje konzistentní rozvrh
 - která maximalizuje danou objektivní funkci
 - maximalizace počtu prováděných úloh
 - maximalizace celkového množství provádění
 - maximalizace profitu realizovaných úloh (zadané váhy)

- **System bez rezervy**

- úlohy trvají od termínu dostupnosti do termínu dokončení, tj.

$$p_j = d_j - r_j$$

- mluvíme o **pevných intervalech** nebo o **intervalovém rozvrhování**

- **Systemy s rezervou**

- interval mezi termínem dostupnosti a dokončení může mít nějakou rezervu, tj. $p_j \leq d_j - r_j$

- Pronájem aut
 - čtyři typy aut: subcompact, střední velikost, plná velikost, sportovní typ
 - pevné množství každého typu
 - stroj = typ auta
 - úloha = zákazník požadující auto
 - zákazník může požadovat určitý(é) typ(y) auta
 - úloha může být prováděna na podmnožině strojů
 - v případě nedostatku některého typu auta může být nabídnut v některých případech silnější typ auta
- Rezervace pokojů v hotelu
- Rezervace strojů v továrně

- m strojů zapojených paralelně
- n úloh, pro úlohu j zadán
 - termín dostupnosti r_j
 - termín dokončení d_j
 - doba provádění $p_j = d_j - r_j$
 - množina M_j strojů, na kterých může být úloha j prováděna
 - w_{ij} : profit z provádění úlohy j na stroji i
- Cíl: maximalizovat profit z prováděných úloh
 - $w_{ij} = 1$: maximalizovat počet realizovaných úloh
 - $w_{ij} = w_j$: maximalizovat vážený počet realizovaných úloh

Formulace celočíselného programování

- Časové periody $1, \dots, H$
- J_l : množina úloh, která potřebuje provádění v čase l (známe předem!)
- $x_{ij} = 1$ pokud je úloha j prováděna na stroji i
 $x_{ij} = 0$ jinak
- Maximalizace

$$\sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^n w_{ij} x_{ij}$$

za předpokladu:

úloha běží nejvýše na jednom stroji

$$\sum_{i=1}^m x_{ij} \leq 1 \quad j = 1, \dots, n$$

v každém čase běží na každém stroji nejvýše jedna úloha

$$\sum_{j \in J_l} x_{ij} \leq 1 \quad i = 1, \dots, m \quad l = 1, \dots, H$$

provádění úlohy j na stroji i : $x_{ij} \in \{0, 1\}$

- Každá úloha je dostupná přesně 1 časovou jednotku
- Co z toho plyne? Problém lze rozdělit na nezávislé problémy
 - víme přesně, které úlohy i jsou prováděny v každé časové jednotce
 - jeden podproblém pro každou časovou jednotku
- Výsledný problém pro časovou jednotku l :

Maximalizace

$$\sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^n w_{ij} x_{ij}$$

za předpokladu

$$\sum_{i=1}^m x_{ij} \leq 1 \quad j = 1, \dots, n$$

$$\sum_{j \in J_l} x_{ij} \leq 1 \quad i = 1, \dots, m$$

$$x_{ij} \in \{0, 1\}$$

- Jedná se o **problém přiřazení** (*assignment problem*)
 - problém řešitelný v polynomiálním čase

Jednotková váha & identické stroje

- $w_{ij} = 1$; $M_j = \{1, \dots, m\}$ pro všechna i, j ; obecná p_j
 - tedy stroje jsou identické a cíl je maximalizovat počet realizovaných úloh
 - nejednotková p_j , nelze tedy řešit rozkladem v čase
- Algoritmus dávající optimální řešení

Předpokládejme: $r_1 \leq \dots \leq r_n$

$J = \emptyset$ (J je množina už vybraných úloh pro provádění)

for $j = 1$ to n do

if existuje stroj dostupný v čase r_j then

přiřaď j tomuto stroji

$J := J \cup \{j\}$

else určí úlohu j^* takovou, že $C_{j^*} = \max_{k \in J} C_k = \max_{k \in J} (r_k + p_k)$

if $C_j = r_j + p_j > C_{j^*}$ then

nezařazuj j do J

else přiřaď j stroji j^* (*nová úloha skončí dříve nebo zároveň*)

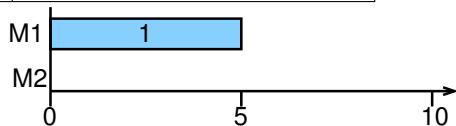
$J := J \cup \{j\} \setminus \{j^*\}$

Příklad: jednotková váha & identické stroje

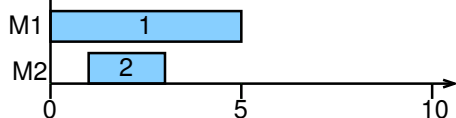
2 stroje a 8 úloh:

j	1	2	3	4	5	6	7	8
r_j	0	1	1	3	4	5	6	6
d_j	5	3	4	7	6	7	9	8

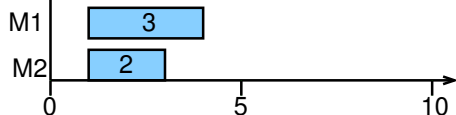
Iterace 1: $j = 1$

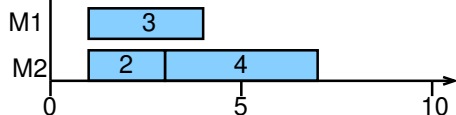
Iterace 2: $j = 2$

Iterace 3: $j = 3, j^* = 1$

Iterace 4: $j = 4$

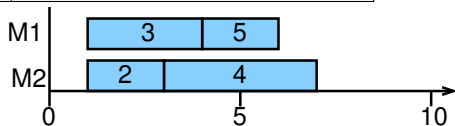

Příklad: jednotková váha & identické stroje

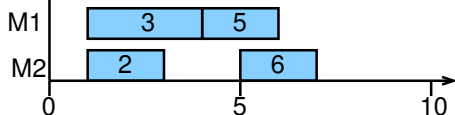
2 stroje a 8 úloh:

j	1	2	3	4	5	6	7	8
r_j	0	1	1	3	4	5	6	6
d_j	5	3	4	7	6	7	9	8

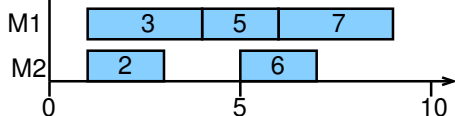
Iterace 5: $j = 5$

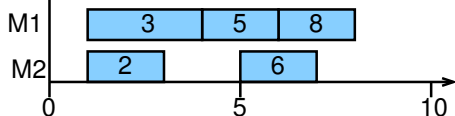
Iterace 6: $j = 6, j^* = 4$

Iterace 7: $j = 7$

Iterace 8: $j = 8, j^* = 7$

Nelimitovaný počet identických strojů

- Všechny úlohy musí být realizovány
 - tj. váha úloh nehraje roli
- Cíl: použít minimální počet strojů
- Algoritmus dávající optimální řešení

Předpokladejme: $r_1 \leq \dots \leq r_n$

$M = \emptyset$ (M množina použitých strojů)

$i := 0$

for $j = 1$ to n do

 if stroj z M je volný v r_j

 then

 přiřaď j na volný stroj

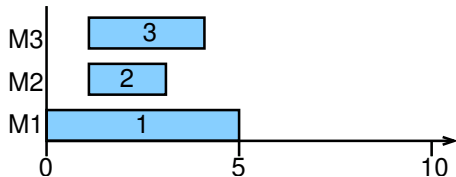
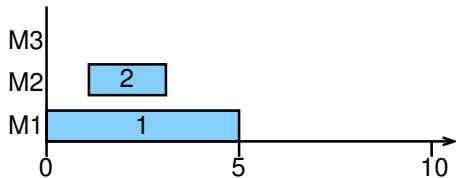
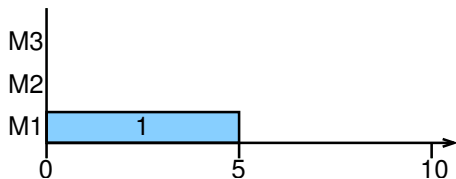
 else

$i := i + 1$

$M := M \cup \{i\}$

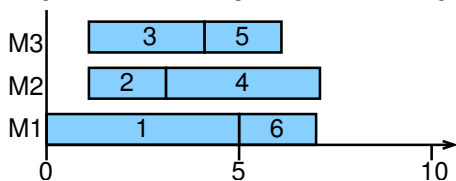
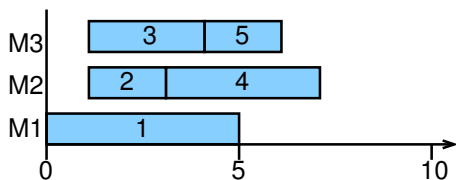
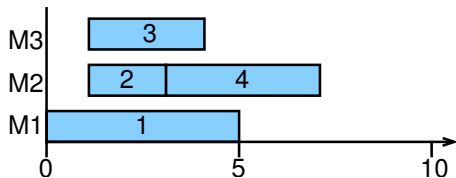
 přiřaď úlohu j na stroj i

Příklad: nelimitovaný počet identických strojů

j	1	2	3	4	5	6	7	8
r_j	0	1	1	3	4	5	6	6
d_j	5	3	4	7	6	7	9	8

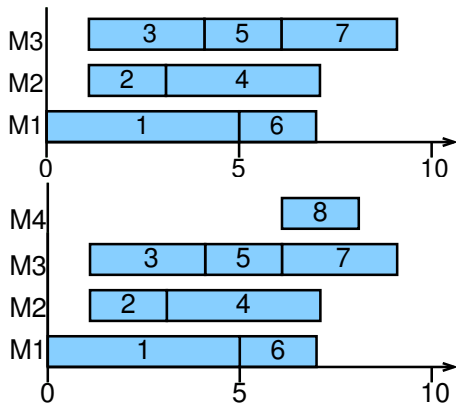
Příklad: nelimitovaný počet identických strojů

j	1	2	3	4	5	6	7	8
r_j	0	1	1	3	4	5	6	6
d_j	5	3	4	7	6	7	9	8

Příklad: nelimitovaný počet identických strojů

j	1	2	3	4	5	6	7	8
r_j	0	1	1	3	4	5	6	6
d_j	5	3	4	7	6	7	9	8

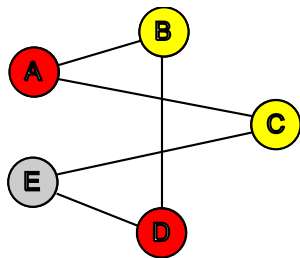
Problém barvení grafu

- Je možné obarvit vrcholy grafu s použitím n barev tak, aby žádné dva sousední vrcholy nebyly obarveny stejnou barvou?

Chromatické číslo grafu

- Minimální počet barev n nutný k obarvení grafu tak, by žádné dva sousední vrcholy nebyly obarveny stejnou barvou.

NP-úplný problém

Problém s nelimitovaným počtem identických strojů lze reformulovat na problém barvení grafu

- vrchol = úloha
- hrana (j, k) znamená, že se úlohy j a k překrývají v čase
- každá barva odpovídá jednomu stroji
- přiřaď barvu (tj. stroj) každému vrcholu tak, že dva sousední vrcholy (překrývají se v čase) mají různou barvu (tj. stroje)

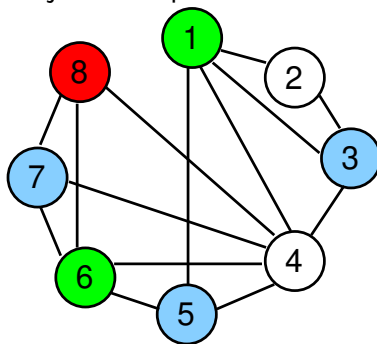
Poznámky:

- obecný problém existence obarvení grafu m barvami je NP-úplný
- uvažovaný rezervační problém je speciálním (jednodušším) případem problému barvení grafu

Příklad: reformulace

j	1	2	3	4	5	6	7	8
r_j	0	1	1	3	4	5	6	6
d_j	5	3	4	7	6	7	9	8

Odpovídající řešení problému barvení grafu:

- **Rezervační systém s rezervou:** $p_j \leq d_j - r_j$
- **Triviální případ**
 - doby provádění = 1, identické váhy, identické stroje
 - řešení opět dekompozicí v čase
- **Maximalizace váženého počtu aktivit**
 - NP-těžký problém \Rightarrow řešení heuristikami
 - kompozitní řídicí pravidlo
 - předzpracování:
určení flexibility úloh a strojů
 - algoritmus:
nejméně flexibilní úloha na nejméně flexibilním stroji první

- ψ_{it} : počet úloh, které mohou být přiřazeny na stroj i během intervalu $[t - 1, t]$
 - možné využití stroje i v čase t
 - čím vyšší hodnota, tím je zdroj i v tomto čase flexibilnější
- $|M_j|$: počet strojů, které mohou být přiřazeny úloze j
 - čím vyšší hodnota, tím je úloha j flexibilnější

- **Prioritní index pro úlohu j :** $l_j = f(w_j/p_j, |M_j|)$
 - uspořádání úloh podle: $l_1 \leq l_2 \leq \dots \leq l_n$
 - čím menší je $|M_j|$, tím nižší je l_j
 - čím vyšší je w_j/p_j , tím nižší je l_j
 - snažíme se dát přednost kratším úlohám, protože maximalizujeme počet vážených provedených aktivit a delší úlohy jsou náročnější
 - např. $l_j = \frac{|M_j|}{w_j/p_j}$
- **Prioritní index pro stroj**
 - vybírá stroj pro úlohu
 - jestliže úloha potřebuje stroj v $[t, t + p_j]$
pak výběr stroje i závisí na funkci s faktory $\psi_{i,t+1}, \dots, \psi_{i,t+p_j}$, tj. na $g(\psi_{i,t+1}, \dots, \psi_{i,t+p_j})$
 - např. $g(\psi_{i,t+1}, \dots, \psi_{i,t+p_j}) = \left(\sum_{l=1}^{p_j} \psi_{i,t+l} \right) / p_j$
nebo $g(\psi_{i,t+1}, \dots, \psi_{i,t+p_j}) = \max(\psi_{i,t+1}, \dots, \psi_{i,t+p_j})$

Algoritmus maximalizace váženého počtu aktivit

- 1 $j = 1$
- 2 Vyber úlohu j s nejnižším l_j a
vyber mezi stroji a dostupnými časy zdroj a čas s nejnižší
 $g(\psi_{i,t+1}, \dots, \psi_{i,t+p_j})$
Zruš úlohu j jestliže nemůže být přiřazena ani jednomu stroji
v žádném čase
- 3 Jestliže $j = n$ STOP
jinak nastav $j = j + 1$ a běž na krok 2

Cvičení: maximalizace váženého počtu aktivit

- Nalezněte rozvrh pro daný problém

Úlohy	1	2	3	4	5	6	7
p_j	3	10	9	4	6	5	3
w_j	2	3	3	2	1	2	3
r_j	5	0	2	3	2	4	5
d_j	12	10	20	15	18	19	14
M_j	{1, 3}	{1, 2}	{1, 2, 3}	{2, 3}	{1}	{1}	{1, 2}

- pro $l_j = \frac{|M_j|}{w_j/p_j}$ a

$$g(\psi_{i,t+1}, \dots, \psi_{i,t+p_j}) = (\sum_{l=1}^{p_j} \psi_{i,t+l}) / p_j$$

- Řešení:

Úlohy	7	6	1	4	5	2
Stroje	2	1	3	3	1	2
Časy	11-14	14-19	5-8	11-15	2-8	0-10

úlohu 3 nelze umístit

Rezervace

- Intervalové rozvrhování (rezervační systém bez rezervy)
 - celočíselné programování
 - jednotková doba trvání: formulace problému přiřazení (řešení pro každou čas. jednotku zvlášť)
 - jednotková váha & identické stroje (maximalizace počtu provedených aktivit)
 - nelimitovaný počet identických strojů
- Rezervační systém s rezervou
 - kompozitní řídicí pravidlo

Rozvrhování jako timetabling

2. května 2023

- 4 Úvod
- 5 Rozvrhování s operátory
- 6 Rozvrhování s pracovní sílou

- Doposud: rozvrhování = *scheduling*
Nyní: rozvrhování = *timetabling*
 - důraz kladen na časové umístění objektů
 - vazby na časové uspořádání mezi objekty hrají malou roli
- Omezení operátorů/nástrojů (*operator/tool*)
 - mnoho operátorů
 - úloha potřebuje jeden nebo více odlišných operátorů
 - úlohy vyžadující stejné operátory nemohou běžet zároveň
 - možné cíle:
rozvržení všech úloh v rámci časového horizontu H
nebo minimalizace *makespan*
- Omezení pracovní síly
 - R identických pracovníků = jeden zdroj kapacity R
 - každá úloha potřebuje několik pracovníků
 - celkový počet pracovníků nesmí být nikdy překročen

Rozvrhování jako problém plánování projektu s omezenými zdroji

- Problém plánování projektu s omezenými zdroji
resource-constrained project scheduling problem (RCPSP)
 - n úloh
 - N zdrojů
 - R_i kapacita zdroje i
 - p_j doba provádění úlohy j
 - R_{ij} požadavek úlohy j na zdroj i
 - $Prec_j$ (přímí) předchůdci úlohy j
- Rozvrhování s operátory
 - $R_i = 1$ pro všechna $i = 1 \dots N$
- Rozvrhování s pracovní silou
 - $N = 1$
- Oba problémy rozvrhování stále velmi obtížné
 - i při $p_j = 1$ NP-těžké
 - operátory \equiv barvení grafu
 - pracovní síla \equiv *bin-packing*

Rozvrhování s operátory jako barvení grafu

- Omezíme se na problém s jednotkovou dobou trvání
- Úloha = uzel
- Úlohy potřebují stejného operátora = hrana mezi uzly
- Přiřazení barev (= času) uzlům
 - sousední uzly musí mít různé barvy
tj. úlohy se stejným operátorem musí být prováděny v různých časech
- Problém existence řešení
 - tj. zadán časový horizont H a hledám rozvrh v rámci horizontu
 - může být graf obarven H barvami?
- Optimalizační problém
 - tj. minimalizace *makespan*
 - jaký nejmenší počet barev je třeba?
 - **chromatické číslo grafu**

Heuristiky pro barvení grafu

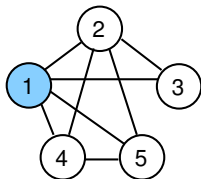
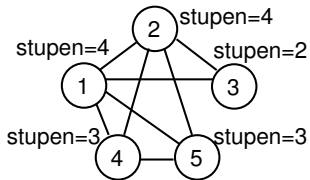
- **Stupeň uzlu**
 - počet hran spojených s uzlem
- **Úroveň saturace**
 - počet různých barev spojených s uzlem
- Intuice
 - obarvi uzly s vyšším stupněm dříve
 - obarvi uzly s vyšší úrovní saturace dříve
- **Algoritmus**
 - 1 uspořádej uzly v klesajícím pořadí podle jejich stupně
 - 2 použij barvu 1 pro první uzel
 - 3 vyber neobarvený uzel s maximální úrovní saturace
v případě volby z nich vyber uzel
s **maximálním stupněm v neobarveném podgrafu**
 - 4 obarvi vybraný uzel s nejmenší možnou barvou
 - 5 jestliže jsou všechny uzly obarveny STOP
jinak běž na krok 3

Příklad: rozvrhování schůzek

Vytvoř rozvrh pro 5 schůzek se 4 lidmi

- schůzka = úloha, člověk = operátor
- všechny schůzky trvají jednu hodinu

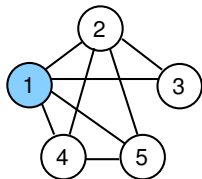
	1	2	3	4	5
Joe	1	1	0	1	1
Lisa	1	1	1	0	0
Jane	1	0	1	0	0
Larry	0	1	0	1	1

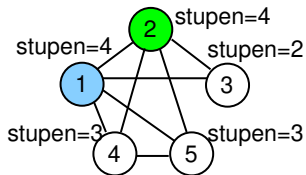
Můžeme vybrat buď úlohu 1 nebo úlohu 2

Např. vybereme 1 a obarvíme barvou 1

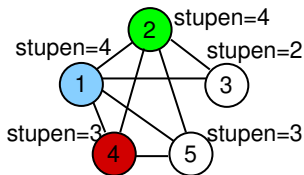
Příklad: rozvrhování schůzek (dokončení)

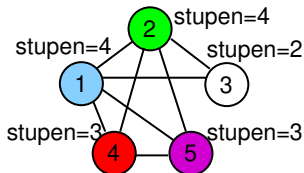
Úroveň saturace = 1 pro všechny úlohy
Vyber 2 vzhledem k nejvyššímu stupni

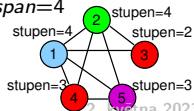
Úroveň saturace = 2 pro všechny uzly
Vyber 4 vzhledem k nejvyššímu stupni

Úroveň saturace = 2 pro uzel 3
Úroveň saturace = 3 pro uzel 5
Vyber 5 na obarvení

V posledním kroku obarvi 3
stejnou barvou jako 4
⇒ celkem 4 barvy, tj. *makespan*=4

Příklad: rezervace vs. rozvrhování s operátory

Předpokládejme, že máme rezervační systém

Úloha	1	2	3
p_j	2	3	1
r_j	0	2	3
d_j	2	5	4

Lze přeformulovat na rozvrhování s operátory

Úloha	1	2	3
Operátor 1	1	0	0
Operátor 2	1	0	0
Operátor 3	0	1	0
Operátor 4	0	1	1
Operátor 5	0	1	0

úloha 1 běží v čase [0,2]

úloha 2 běží v čase [2,5]

úloha 3 běží v čase [3,4]

- Rozvrhování s operátory **blízké rezervačnímu systému bez rezervy**
- Oba problémy reformulovány na **problém barvení grafu**
 - rezervace: hrana = dvě úlohy se překrývají v čase
 - rozvrhování: hrana = dvě úlohy požadují stejného operátora
- Rozdíl ve složitosti
 - rezervace: překrývající se časové jednotky jdou po sobě
 - rozvrhování: úlohy často nevyžadují pouze sousední operátory

⇒ rozvrhování s operátory je obtížnější problém

- Řízení projektu ve stavebním průmyslu
 - dodavatel má realizovat n aktivit
 - doba trvání aktivity j je p_j
 - aktivita j požaduje pracovní skupinu velikosti W_j
 - precedenční omezení na aktivity
 - dodavatel má W pracovníků
 - cíl: dokončit všechny aktivity v minimálním čase
- Rozvrhování zkoušek
 - všechny zkoušky mají stejnou dobu trvání
 - všechny zkoušky jsou v místnosti s W sedadly
 - počet studentů předmětu j , kteří skládají zkoušku, je W_j
 - několik zkoušek může být narozvrhováno ve stejné místnosti, pokud je postačující počet sedadel
 - cíl: zkonstruovat rozvrh tak, že jsou všechny zkoušky narozvrhovány v minimálním čase

Reformulace pomocí problému plnění košů (*bin-packing*)

- **Problém plnění košů**
 - každý koš má kapacitu W
 - předměty velikosti W_j
 - cíl: naplnit minimální počet košů
- Uvažujme speciální **problém rozvrhování s pracovní silou**
 - předpokládejme jednotkovou dobu trvání
 - nelimitovaný počet strojů
 - minimalizace *makespan*
- **Rozvrhování s pracovní silou jako problém plnění košů**
 - předmět = úloha (s počtem pracovníků W_j)
 - kapacita koše = celkový počet pracovníků W
 - 1 koš = 1 časová jednotka
 - minimalizace počtu košů = minimalizace *makespan*
- **Řešení problému plnění košů**
 - NP-těžký problém
 - vyvinuta řada heuristik
 - heuristika **prvního padnoucího** (*first fit FF*) koše víme, že:

$$C_{\max}(FF) \leq \frac{17}{10} C_{\max}(OPT) + 2$$

Příklad: heuristika prvního padnoucího koše (FF)

- Předpokládejme 18 úloh a $W=2100$
 - úloha 1-6 požaduje 301 jednotek zdroje
 - úloha 7-12 požaduje 701 jednotek zdroje
 - úloha 13-18 požaduje 1051 jednotek zdroje
- FF heuristika:
 - přiřadíme prvních 6 úloh na jeden zdroj ($301 \times 6 = 1806$)
 - pak přiřadíme vždy dvě úlohy na další tři zdroje ($701 \times 2 = 1402$)
 - pak přiřadíme právě jednu úlohu na každý zdroj
- Velmi nekvalitní řešení vzhledem k uspořádání úloh

Heuristika prvního padnoucí koše se zmenšováním úloh

- Zlepšení FF heuristiky
- Uspořádání úloh od nejdelší k nejkratší
- První padnoucí koš se zmenšováním úloh (*first fit decreasing FFD*)
- Řešení příkladu:
 - seřadíme úlohy dle požadovaných jednotek zdroje, tj.
13,14,15,16,17,18,7,8,9,10,11,12,1,2,3,4,5,6
 - úlohy bereme postupně a dáváme je na první zdroj, kam se vejdu
13 dáme na zdroj 1, 14 dáme na zdroj 2, ..., 18 dáme na zdroj 6
7 dáme na zdroj 1, 8 dáme na zdroj 2, ..., 12 dáme na zdroj 6
1 dáme na zdroj 1, 2 dáme na zdroj 2, ..., 6 dáme na zdroj 6

- Víme, že

$$C_{max}(FFD) \leq \frac{11}{9} C_{max}(OPT) + 4$$

- FF i FFD mohou být rozšířeny
 - o různé termíny dostupnosti

- Uvažovali jsme reprezentanty různých problémů
- V praxi
 - obecnější problémy (kombinace všech uvažovaných rysů problémů zároveň)
 - dynamické rezervační problémy
 - uvažování ceny (management zisku)
 - přerušení aktivit
 - ...

Rezervace

- Intervalové rozvrhování (rezervační systém bez rezervy)
 - celočíselné programování
 - jednotková doba trvání: formulace problému přiřazení (řešení pro každou čas. jednotku zvlášť)
 - jednotková váha & identické stroje (maximalizace počtu provedených aktivit)
 - jednotková váha & nelimitovaný počet identických strojů
- Rezervační systém s rezervou
 - kompozitní řídicí pravidlo

Timetabling

- plánování projektu s omezenými zdroji (RCPSp)
- rozvrhování s operátory a barvení grafu
 - heuristika pro barvení grafu
- rozvrhování s pracovní silou a problém plnění košů
 - heuristika prvního padnoucího koše
 - heuristika prvního padnoucího koše se zmenšováním úloh